

Unionin yleisen tuomioistuimen **tuomiot**

asioissa T-115/23 | Debreceni Egyetem v. neuvosto, T-132/23 | Óbudai Egyetem v. neuvosto, T-133/23 | Állatorvostudományi Egyetem v. neuvosto, T-138/23 | Semmelweis Egyetem v. neuvosto, T-139/23, Miskolci Egyetem v. neuvosto ja T-140/23 Dunaújvárosi Egyetem v. neuvosto

Lehdistötiedote nro 136/26

Luxemburgissa 30.9.2026

Oikeusvaltioperiaate: unionin yleinen tuomioistuin hylkää kuuden unkarilaisen yliopiston kanteet, jotka koskevat kieltoa rahoittaa unionin talousarviosta yleishyödyllistä säätiötä tai tällaisten säätiöiden omistamia yhteisöjä

Näillä tuomioilla unionin yleinen tuomioistuin selventää oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskevaan asetukseen perustuvien unionin talousarvion suojaamistoimenpiteiden toteuttamisedellytyksiä

Vuonna 2021 useimpien aiemmin valtion ylläpitämien unkarilaisten korkeakoulujen perustamis- ja hallinnointioikeudet siirrettiin yleishyödyllisille säätiöille.

Suojellakseen unionin talousarviota oikeusvaltion periaatteiden rikkomiselta Unkarissa neuvosto hyväksyi oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskevan asetuksen¹ nojalla päätöksen², joka sisältää muun muassa säännöksen, jolla kielletään Euroopan komissiota tekemästä unionin talousarvion toteuttamisen yhteydessä oikeudellisia sitoumuksia yleishyödyllisen säätiön tai tällaisen säätiön omistaman yhteisön kanssa.

Tässä yhteydessä kuusi unkarilaista yliopistoa on vaatinut Euroopan unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan kyseisen säännöksen. Ne esittävät suurelta osin samankaltaisia kanneperusteita, mutta joitakin niistä ei ole esitetty kaikissa kanteissa. Nämä kanneperusteet perustuvat erityisesti siihen, että neuvostolla ei ole toimivaltaa hyväksyä riidanalaista säännöstä (T-115/23), perusteluvollisuuden laiminlyöntiin (T-132/23 ja T-138/23), oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskevan asetuksen rikkomiseen, ja erityisesti siihen, etteivät asianomaiset yhteisöt ole syyllystyneet yksittäisiin oikeusvaltion periaatteiden loukkauksiin (T-132/23 ja T-138/23), ja siihen, ettei mahdollisten oikeusvaltion periaatteiden loukkausten ja niiden vaikutusten unionin talousarvioon välillä ole yhteyttä (T-132/23 ja T-138/23), suhteellisuusperiaatteen rikkomiseen, akateemisen vapauden rikkomiseen³ (T-115/23) sekä palvelujen tarjoamisen vapauden loukkaamiseen ja SEUT 165 ja 179 artiklan rikkomiseen (T-115/23).

Unionin yleinen tuomioistuin hylkää kaikki kuusi kumoamiskannetta.

Ensinnäkin sen väitteen osalta, että **neuvostolla ei ole toimivaltaa antaa riidanalaista säännöstä**, unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että neuvosto on käyttänyt yksinomaista toimivaltaansa, joka liittyy talousarvion laatimiseen ja toteuttamiseen, eikä toimivaltaa koulutuksen ja tutkimuksen aloilla. Lisäksi koska unionilla on joka tapauksessa neuvoa-antava toimivalta ja jaettu toimivalta kyseisillä aloilla, se voi väistämättä keskeyttää väliaikaisesti Erasmus+ -ohjelman ja Horisontti Eurooppa -ohjelman kaltaisiin ohjelmiin liittyvän talousarvionsa toteuttamisen tiettyihin jäsenvaltioihin nähden erityisesti silloin, kun oikeusvaltion periaatteita loukataan.

Toiseksi perusteluvollisuuden laiminlyönnistä unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että **neuvosto on esittänyt riittävän yksityiskohtaisesti ja seikkaperäisesti syyt, joiden vuoksi riidanalainen säännös on annettu**. Neuvoston päätöksestä ilmenee, että oikeusvaltion periaatteiden loukkaaminen perustuu **tosiasialliseen tilanteeseen ja Unkarin sääntelykehikseen**, joka ei estä korkean tason virkamiehiä, mukaan lukien poliittisissa johtotehtävissä toimivia henkilöitä,

olemasta jäsenenä yleisen edun mukaisten varojen hallintasäätöiden hallituksissa. Neuvosto tarkastelee tätä loukkaamista oikeusvarmuuden periaatteen, toimeenpanovallan mielivaltaisuuden kiellon ja vallanjaon periaatteen valossa, ja tämä loukkaaminen konkretisoituu esillä olevissa asioissa mahdollisten eturistiriitojen olemassaololla.

Kolmanneksi oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskevan asetuksen rikkomisesta unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että **unionin tuomioistuimet valvovat esillä olevissa asioissa kokonaisvaltaisesti** muun muassa, täytyvätkö unionin talousarvion suojaamistoimenpiteiden toteuttamisen edellytykset.

Oikeusvaltion periaatteiden loukkaamisen osalta unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskeva asetus koskee sekä oikeusvaltion periaatteiden yksittäisiä loukkauksia että järjestelmällistä loukkaamista. Se toteaa kuitenkin, että nyt esillä olevissa asioissa loukkaaminen on luonteeltaan järjestelmällistä, koska **Unkari on järjestelmällisesti ollut kykenemätön, estynyt tai haluton estämään päätöksiä, jotka ovat eturistiriitoja koskevan sovellettavan lainsäädännön vastaisia**. Tämän vuoksi unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että oikeusvaltion periaatteiden loukkaamisen toteaminen ei edellyttänyt sitä, että näytetään toteen yksittäiset loukkaukset, ja että tämä loukkaaminen on osoitettu oikeudellisesti riittävällä tavalla.

Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että **oikeusvaltion periaatteiden loukkaamisen ja unionin talousarvion kohdistuvan vaikutuksen välillä on todellinen ja riittävän suora yhteys** (T-132/23 ja T-138/23).

Yleishyödyllisillä säätiöillä ja näin ollen niiden hallitusten jäsenenä olevilla korkean tason virkamiehillä, mukaan lukien poliittisissa johtotehtävissä toimivilla henkilöillä voi nimittäin olla huomattavia valtuuksia ylläpitämiensä yhteisöjen, kuten kantajien, talousarvion, toimintaan ja organisaatioon liittyvissä kysymyksissä. On siis olemassa todellinen ja vakava riski siitä, että unionin talousarviosta rahoitettavien korkea-asteen koulutushankkeiden, tutkimus- ja kehityshankkeiden tai henkilöstön valintaan vaikutetaan suoraan poliittisesti. Erityisesti yleinen tuomioistuin toteaa, että Erasmus+ - ja Horizon Europe -ohjelmien osalta yleishyödyllisillä säätiöillä voi olla rooli unionin varojen maksamisessa lopullisille edunsaajille. Erityisesti Erasmus+ -ohjelman puitteissa on olemassa riski, että eturistiriidat vaikuttavat tuensajiksi valittavien opiskelijoiden valintaan, ja erityisesti muissa jäsenvaltioissa suoritettujen tukikelpoisten opintojaksojen valintaan ja keskinäiseen tunnustamiseen, ja tuovat näin valintaprosessiin seikkoja, jotka ulottuvat akateemisen ansioiden arvioinnin ulkopuolelle. Poliittisen valvonnan ja eturistiriitojen riskin vuoksi neuvosto totesi unionin yleisessä tuomioistuimessa, että kaikkiin unionin varojen käyttöön liittyviin sisäisiin prosesseihin, yliopiston menettelyihin ja hallintorakenteisiin voi kohdistua ulkoista vaikuttamista, mikä voi johtaa unionin varojen epäasianmukaiseen käyttöön. Unionin taloudellisten etujen suojaaminen edellyttää, että sen varoja ei käytetä sellaisten yhteisöjen rahoittamiseen, joiden toiminta loukkaa oikeusvaltion periaatteita.

Neljänneksi riidanalaisen säännöksen **suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta** yleinen tuomioistuin toteaa, että säännös on oikeasuhteinen ja mahdollistaa unionin talousarvion suojaamista koskevan yleisen edun tavoitteen saavuttamisen. Unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa ensinnäkin, että oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvää ehdollisuutta koskevan asetuksen tarkoituksena on suojata unionin talousarviota eikä sinänsä määrätä seuraamuksia oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta jäsenvaltiossa. Se katsoo tämän jälkeen, ettei ole osoitettu, että olisi olemassa toinen vähemmän rajoittava toimenpide, jolla tämä tavoite voitaisiin saavuttaa. Riidanalaista säännöstä sovelletaan nimittäin ainoastaan uusiin oikeudellisiin sitoumuksiin, eikä sillä ole vaikutuksia ohjelmiin, jotka olivat jo käynnissä sen voimaantulopäivänä. Lisäksi unkarilaiset yliopistot, jotka eivät ole julkisen edun mukaisten säätiöiden ylläpitämiä, sekä niiden opiskelijat, opettajat ja tutkijat voivat edelleen hyötyä unionin rahoittamista koulutus- ja tutkimusohjelmista. Näin ollen riidanalainen säännös ei vaikuta varojen yleiseen kohdentamiseen. Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää väitteen, jonka mukaan mahdollisia vaikutuksia lopullisiin varojen saajiin ja edunsaajiin ei ole otettu huomioon. Tämä huomioon ottaminen ilmenee muun muassa siitä, että riidanalainen säännös on vähiten häiritsevä niiden ohjelmien osalta, jotka olivat jo käynnissä sen voimaantulopäivänä, eikä sillä ole vaikutusta Unkarin velvollisuuksiin, jotka liittyvät kyseisten ohjelmien ja rahastojen toteuttamiseen erityisesti lopullisiin varojen saajiin ja edunsaajiin nähden.

Viidenneksi yleinen tuomioistuin katsoo, että **kyseessä oleva toimenpide ei loukkaa akateemista vapautta**. Tässä yhteydessä yleinen tuomioistuin muistuttaa, että tähän vapautteen sisältyy vaatimus korkeakoulujen itsenäisyydestä suhteessa julkisiin viranomaisiin ja erityisesti toimeenpanovallan käyttäjiin. Se toteaa nyt esillä olevassa asiassa, että riidanalainen säännös on **luonteeltaan taloudellinen toimenpide** ja että siihen **ei sisälly mitään kyseisten laitosten akateemista tai tieteellistä toimintaa koskevaa kieltoa tai määräystä**. Näin ollen se, että jäsenvaltiot voivat silloin, kun

oikeusvaltion periaatteita loukataan vakavasti, myös käyttäessään toimivaltaansa korkea-asteen koulutuksen järjestämisen, ammatillisen koulutuksen sekä tutkimuksen ja kehittämisen alalla, joutua korjaavien toimenpiteiden kohteeksi, ei sellaisenaan merkitse akateemisen vapauden loukkaamista. Se, että tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatiolta, kuten yliopistolta tai tutkimuslaitokselta, tai tutkijoilta tai tutkimusryhmiltä evätään taloudelliset resurssit, ei sellaisenaan loukkaa tai rajoita akateemista vapautta, jos päätös, jolla kieltäydytään myöntämästä varoja, perustuu tieteellisiin näkökohtiin tai lainsäätäjän vahvistamiin koulutus-, tutkimus- ja kehityspolitiikan suuntaviivoihin tai perustuu laissa selvästi vahvistettuihin yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin. Joka tapauksessa yleinen tuomioistuin korostaa, että vaikka riidanalainen säännös loukkaisi akateemista vapautta, se olisi oikeutettu ja oikeasuhteinen unionin talousarvion suojaamista koskevan tavoitteen kannalta. Lisäksi se edistää oppilaitosten itsemääräämisoikeuden säilyttämistä minimoimalla toimeenpanovallan mahdollisuuden puuttua mielivaltaisesti niiden organisaatioon ja **edistää siten nimenomaan akateemisen vapauden ja oikeusvaltion periaatteiden noudattamista.**

Kuudenneksi unionin yleinen tuomioistuin hylkää palvelujen tarjoamisen vapauden loukkaamista sekä SEUT 165 ja SEUT 179 artiklan rikkomista koskevan kanneperusteen. **Palvelujen tarjoamisen vapauden** osalta se muistuttaa, että vaikka oikeuskäytännössä on jätetty palvelujen käsitteen ulkopuolelle tiettyjen julkisin varoin rahoitettujen julkisten oppilaitosten antama opetus, unionin tuomioistuin on kuitenkin sisällyttänyt siihen opetuksen, jota antavat pääasiallisesti yksityisin varoin rahoitetut oppilaitokset. Nyt esillä olevassa asiassa unionin yleinen tuomioistuin ei ole voinut minkään esitetyn seikan perusteella määrittää, rahoitettiinko korkeakoulujen opetus- ja tutkimustoiminta pääasiallisesti yksityisin varoin. Unionin yleinen tuomioistuin päätelee näin ollen, että mainitut toiminnot eivät ole SEUT 57 artiklassa tarkoitettuja palveluja. Joka tapauksessa on niin, että vaikka kyse olisi palveluista tai vaikka palvelujen tarjoamisen vapautta olisi rajoitettu tai se olisi estetty, unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että **riidanalaisella säännöksellä pyritään yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja se on oikeasuhteinen.**

Unionin yleinen tuomioistuin toteaa **SEUT 165 ja SEUT 179 artiklasta**, ettei niihin voida vedota esillä olevassa asiassa, koska nämä määräykset eivät ole luonteeltaan horisontaalisia yleisesti sovellettavia säännöksiä. Näin ollen kyseisissä artikloissa lueteltuja eri osatekijöitä, tavoitteita ja toimia ei tarvitse ottaa sitovasti huomioon sovellettaessa EUT-sopimuksen määräyksiä vapaan liikkuvuuden perusperiaatteesta. Unionin yleinen tuomioistuin korostaa kuitenkin, että vapaan liikkuvuuden perusperiaate on erityisen tärkeä koulutuksen ja tieteellisen tutkimuksen sekä teknologisen kehittämisen alalla erityisesti sellaisen eurooppalaisen tutkimusalueen, jolla tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti, toteuttamista koskevan tavoitteen yhteydessä. Unionin yleinen tuomioistuin täsmentää, että koska unioni on perustanut ja rahoittaa Erasmus+ - ja Horizon Europe -ohjelmia, sen on huolehdittava siitä, että näiden ohjelmien edunsaajien liikkuvuutta ja vapaata liikkuvuutta helpottavien apurahojen ja ohjelmien myöntäminen tai peruuttaminen ei aiheuta perusteetonta rajoitusta oikeudelle harjoittaa vapaata rajat ylittävää yhteistyötä sekä liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella. Tämän lisäksi unionin on myös varmistettava, että Erasmus+ -ohjelman ja Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoitusta saavat maat kunnioittavat akateemista vapautta tieteellisen ja akateemisen huippuosaamisen varmistamiseksi.

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteessa vaaditaan unionin toimielinten, elinten ja laitosten toteuttamien unionin oikeuden vastaisten toimien kumoamista. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tietyin edellytyksin nostaa kumoamiskanteen tapauksen mukaan unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kanne on aiheellinen, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on korjattava toimen kumoamisesta mahdollisesti aiheutuva oikeudellisesti avoin tilanne.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisuun voidaan hakea vain oikeuskysymysten osalta muutosta unionin tuomioistuimessa kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiannosta.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta. Asian tosiseikasto ja asiaa koskevat oikeussäännöt selostetaan merkityksellisen ajankohdan mukaisesti ja asian asiakirja-aineiston perusteella.

Tuomioiden ([T-115/23](#), [T-132/23](#), [T-133/23](#), [T-138/23](#), [T-139/23](#) ja [T-140/23](#)) koko teksti ja niistä mahdollisesti laadittu

tiivistelmä julkaistaan CURIA-sivustolla tuomioiden julistamispäivänä.

Lisätietoja: Jarosław Zasada ☎ +352 4303 2793.

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla [Curia Web TV:ssä](#) ja [European Broadcasting Service](#) -sivustolla
☎ + 32 2 2964 106.

Pysykää kuulolla!

¹ Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16.12.2020 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU, Euratom\) 2020/2092](#).

² Toimenpiteistä unionin talousarvion suojaamiseksi oikeusvaltion periaatteiden rikkomiselta Unkarissa 15.12.2022 annettu neuvoston [täytäntöönpanopäätös \(EU\) 2022/2506](#).

³ [Euroopan unionin perusoikeuskirjan](#) 13 artikla.